

Ogen

Waar je ook kijkt, kijken ze terug. Die ogen. Het zijn de ogen van Kees van Dongen. Of beter gezegd, de ogen van zijn vrouwen. Ze kijken niet echt terug natuurlijk. Want de dames leefden in een andere tijd, in een andere eeuw. Ze zijn allang dood. Niet als de man die ze schilderde. De ogen zijn van verf. Alle ogen hier.

Klimt, de schrijver Ernest Hemingway - iedereen van naam of faam zwierde in die tijd swingend over de Champs Elysee. Het eens zo schuchtere tekenartje uit Rotterdam had zijn jas met socialistische idealen toen allang aan de kapstok gehangen. De moeiteloos in het milieu opgenomen Kees van Dongen was alsnel verworden tot een levensgenieter en bohemien. Zijn kleurrijke schilderijen vielen in de smaak bij het soort volk dat die doeken ook achteloos kon betalen. Op de exclusieve Parijse salons was hij een gevierd man. Voor modellen hoefde hij niet te adverteren. De dames lagen voor de deur van zijn atelier. Ze brachten geld mee om zich te laten vereeuwigen. Naakt of van top tot teen opgedoft, het maakte Van Dongen allemaal niet uit. Zolang die vrouwen zich maar hielden aan dat ene, allesoverheersende motto van hem - ogen wijd open.

Maar toch, als je zo van voor naar achteren over die zaal rondwandelt, is het net alsof die zwarte ogen op het doek tot leven komen. Dat ze je overal volgen. Waar je ook gaat en waar je ook staat. Je gaat je er op zeker moment nog ongemakkelijk bij voelen. Priemen ze nu soms ook al in je rug? Ik schud het van me af. Onzin natuurlijk. Maar aan de andere kant, prachtig toch hoe de verbeelding je parten kan spelen op een mooie zaterdagmorgen in het museum Boymans Van Beuningen in Rotterdam.

Waar we al vroeg zijn. En dat is maar goed ook. Na elf uur loopt het storm bij de kassa en dat zal de komende anderhalve week niet anders zijn. De expositie duurt nog tot 23 januari. Wie zich wil verdrinken in die schitterende, levensechte ogen, moet zich haasten.

Het is een fraai eerbetoon dat de Maastad hier brengt aan één van zijn beroemde zonen. Zeker nu Rotterdam een andere net heeft verloren. Al was Kees van Dongen (1877-1968) bepaald niet zo verknocht aan zijn stad als Coen Moulijn (1937-2008) dat was.

Waar de voetballer van Feyenoord, naar verluidt, niet echt lang buiten het zicht op de Euromast kon, daar verruilde de schilder reeds op 20-jarige leeftijd Delfshaven voor Parijs. Om niet meer terug te keren naar zijn geboortestad. Of het moest zijn voor een van zijn spaarzame bezoeken.

En geef hem eens ongelijk. In de jaren twintig van de vorige eeuw was Parijs het stralende middelpunt van het universum. Bruisend, kunstzinnig en mondatin. Zien en gezien worden op de feesten en partijen van de high society, zo luidde het parool daar langs de Seine. De componist George Gershwin, de jazzmuzikant Cole Porter, de kunstenaars Pablo Picasso en Gustav

AD VAN KAAM

Regageren: a.van.kaam@hdcmedia.nl

Muziek en tekeningen uit Theresienstadt

DOOR THEO DE WITH NOORDWIJK - In het Noordwijkse theater De Muze wordt volgende week twee keer de voorstelling 'De dag dat Tommy drie werd' gespeeld. De productie is gebaseerd op tekeningen uit het concentratiekamp Theresienstadt. Eigenlijk zou de voorstelling vorig jaar mei worden gespeeld, maar door ziekte van hoofdrolspeler Eric Borrias ging dat niet door. Toen is alleen het muzikale gedeelte uitgevoerd.

oolog en kreeg de tekeningen alsnog op zijn achttiende verjaardag. Zijn beide ouders stierfen in een concentratiekamp. „Mies Bouhuys heeft later teksten bij die tekeningen geschreven”, vertelt Herma van Piekeren, artistiek leider van de Stichting Kunstklank in Noordwijk. „Ik heb dat boek al jaren in huis. Het is zo'n ontroerend verhaal dat ik daar iets in het theater mee wilde doen.”

Kees van der Zwaard schreef het script van wat Van Piekeren 'een sobere muziek-vertelvoorstelling' noemt. Ze vertolkt zelf de rol van moeder. Eric Borrias speelt de vader. De regie is in handen van Martine Zeeman. „Hoop en wanhoop lopen door elkaar heen. In de voorstelling wordt muziek gebruikt die ook in Theresienstadt is gecomponeerd. „Maar ook muziek uit

andere kampen en een joods wiegelied”, aldus Van Piekeren. „De muziek wordt door een klein ensemble ten gehore gebracht. Ik zing zelf. Tommy was op 22 januari jarig. De laatste voorstelling is op de avond voor zijn verjaardag. Op die avond speelt ook het verhaal zich af.”

'De dag dat Tommy drie werd', woensdag 19 en vrijdag 21 januari, 20.00 uur, De Muze, Noordwijk, www.kunstklank.nl

Verre vrienden. PUBLICITEITSFOTO

Verre vrienden in de Leidse Schouwburg

■ Het Nationale Toneel speelt vanavond in de Leidse Schouwburg het toneelstuk 'Verre vrienden'. In deze komedie zijn onder anderen Annick Pfeiffer, Jeroen Spitzberger, Ariane Schluter en Betty Schuurman te zien. Het toneelstuk van Alan Ayckbourn draait om Boudevin, die zijn vriendin heeft verloren. Zijn vrienden komen langs om hem een hart onder de riem te steken. Hij blijkt echter de enige in het gezelschap te zijn die gelukkig is, omdat hij de liefde van zijn leven heeft gekend. De voorstelling begint vanavond om 20.15 uur en er zijn nog kaarten verkrijgbaar.

■ Muziek! Talking Loud staat voor pop, disco en funk. Morgen in muziekhuis Q-Bus aan de Uiterste gracht in Leiden. Entree 5 euro.

■ Meer muziek. In het Leidse café De Twee Spiegels is er morgen een optreden van Robin Koerts Loopstation and Friends. Aanvang 16.00 uur. Nieuwstraat.

■ Voor de snelle beslisser: vanavond vette blues in Hunky Dory. De Bluesdinos spelen vanaf 22.00 uur in het café aan de Leidse Vrouwesteg.

■ Tijdens de tentoonstelling 'Hokusai 250' kunnen kinderen op twee zondagen kennismaken met het beroemdste kunstwerk van Japan: De grote golf van Katsushika Hokusai. Na een korte inleiding mogen de kinderen zelf aan de slag een eigen golf te maken. Uit de mooiste creaties wordt één winnaar gekozen die een Japanse prijs krijgt uitgereikt door de grootst Hokusai-kenner van Nederland, prof. dr. Matthi Forrer en een vertegenwoordiger van de Japanse ambassade. De workshops vinden plaats op zondag 30 januari en op zondag 20 februari tussen 13.00 en 15.00 uur. Aanmelden kan tot en met vandaag per mail: info@sieboldhuis.org.

Kamerlingh Onnes Gebouw in Leiden biedt onderdak aan eerste tentoonstelling

Oom laat enorme collectie na

DOOR THEO DE WITH LEIDEN - Ruim 300 schilderijen, 200 gouaches en 5000 etsen. Dat liet de kunstenaar Cees Kortlang na zijn dood achter. Een klein deel daarvan hangt in het Kamerlingh Onnes Gebouw.

De kunstenaar, die drie jaar geleden overleed, is de oom van de Leidse notaris Erna Kortlang. „Zijn huis in Ermelo stond vol”, vertelt zij. „Het was één groot verzameldepot. De etsen lagen torenhoog opgestapeld.”

„Je bent notaris of je bent het niet. Kortlang had in overleg met haar oom in zijn testament vastgelegd dat een stichting al het werk erfte. „We hebben de Kortlang Stichting opgericht en die heeft de afgelopen jaren al het werk geïnventariseerd en gefotografeerd. We treden er nu voor het eerst mee naar buiten.”

Cees Kortlang (1926-2008) was in de Amsterdamse Zomerdijkstraat jarenlang een buurman van Jan Wolkers. Er stonden daar atelierwoningen voor kunstenaars. Wolkers verkaste op een gegeven moment naar Texel. Toen Kortlang een vrouw en een kind kreeg, gingen zij wonen bij zijn moeder in Ermelo. De kunstenaar bezocht hen in het weekeinde, maar bleef doordeweeks in Amsterdam wonen en werken. „Hij was een enorm werkpaard”, weet zijn nichtje. „Hij werkte zeven dagen per week. Daardoor leedde hij een eenzaam bestaan.”

Eline Levering (l) en Erna Kortlang in de met kunstwerken behangen gang in het Kamerlingh Onnes.

FOTO HIELCO KUIPERS

ting de inventarisatie heeft verricht. „Maar voor hem was dat van geen enkel belang. Hij gaf zijn werken wel titels, dus dat geeft de kijker wel een idee. Alleen hoorde ik dat zijn vrouw destijds de titels verzon.”

Erna Kortlang kwam een bepaalde periode wekelijks bij hem over de vloer. „We woonden allebei in Amsterdam en ik kreeg schilderles van hem. „Ik heb van hem geleerd heel goed te kijken. Over zijn eigen werk

sprak hij eigenlijk nooit. Hij bepaalde zelf wat hij liet zien en dan zei hij 'mooi hè'. Tegenpraak duldde hij niet. Zo was hij tegen iedereen hoor. Pas op latere leeftijd werd hij iets opener.”

De laatste jaren van zijn leven bracht hij door in Ermelo. Zijn enige dochter raakte in 1997 vermist tijdens een vakantie in Venezuela. „Ze is nooit teruggevonden”, zegt Kortlang. „Daar heeft hij natuurlijk wel een klap

van gekregen. Toch heeft hij daarna nog elf jaar geleefd en tot zijn dood doorgewerkt. Alleen heeft hij het laatste jaar van zijn leven geen eten meer gemaakt, omdat dit fysiek te zwaar was.”

De enorme hoeveelheid werken is inmiddels geregistreerd. „We willen ze nu stap voor stap gaan verkopen en onderbrengen in musea. We hebben een paar schenkingen gedaan, onder meer aan het Prentenkabi-

net. Een aantal kunstwerken blijft in bezit van de familie. Het is toeval dat de eerste expositie hier is. Ons depot is vlakbij in de Doezastraat. De opbrengst van de schilderijen willen we bestemmen voor een medisch doel in een ontwikkelingsland. Zijn vermiste dochter was namelijk arts.”

Expositie Cees Kortlang, t/m 11 maart, Kamerlingh Onnes Gebouw, Steenschuur, Leiden, info: www.kortlangstichting.nl

Muzikale verjaardag

John Macfarlane: „Muziek is altijd mijn grote passie geweest.”

FOTO DICK HOGEWONING

plannen te kunnen verwezenlijken. Vanaf september repeteert het Leidse Toonkunstkoor wekelijks voor het concert. De afgelopen weken nam Macfarlane die repetities over. De dirigent vertelt dat ook het Voorburgs Vocaal Ensemble medewerking verleent. Hij heeft zelf in zoveel orkesten en ensembles gespeeld dat het niet moeilijk was om al zijn muzikale vrienden te mobiliseren voor dit eenmalige concert. We denken dat de zeventigjarige muzieklichebber na dit project op zijn lauweren gaat rusten, heeft het mis. Macfarlane: „Ik heb sinds 2007 een nieuwe parttime baan. Ik werk als arts in het Medisch Centrum voor Dansers en Musici

in het Westeinde Ziekenhuis in Den Haag. Dat is heel specialistisch werk waar ik mijn vak kennis als arts en musicus kan benutten. Dansers hebben vaak blessures aan hun benen, en musici aan hun armen.”

Daarnaast is de arts alweer bezig met een nieuw project voor zijn eigen Rhayader Ensemble. Hij vertelt: „In maart ga ik daar een compositie van Wagner dirigeren. Verder ben ik zelf bezig met componeren. Tijdens mijn verjaarsconcert zal een Engelstalig lied ten gehore gebracht worden dat ik heb geschreven.”

Op 23 januari zullen er ook Engelse gasten aanwezig zijn. Zij horen de dirigent niet alleen 'An Oxford Elegy' dirige-

Steengoede zangers en acteurs gezocht

ALPHEN AAN DEN RIJN - In Alphen aan den Rijn beginnen binnenkort de repetities voor het locatie-theaterproject 'Steengoed'. Voor deze muziektheaterproductie werken Productiehuis Alphen en harmonie Arti met elkaar samen.

Arti levert zo'n vijftig muzikanten. Acteurs en koorleden worden nog gezocht. Op dinsdag 8 februari worden in het Parktheater audities gehouden voor de circa tien acteurs die nodig zijn. Aanmelden kan via www.stichtingpa.nl.

Zangers kunnen zich via www.arti-alphen.nl melden voor het koor. De voorstelling wordt in september gespeeld op een nog onbekende plek in Alphen aan den Rijn.

Tim Knol en Anne Soldaat gasten op LCF

DOOR THEO DE WITH LEIDEN - Tim Knol, Anne Soldaat en Beans & Fatback verzorgen gastoptredens op het Leids Cabaret Festival. Het festival is van maandag 7 tot en met zaterdag 12 februari in de Leidse Schouwburg.

De kaarten voor de 33ste editie van het cabaretfestival zijn afgelopen maandag in de verkoop gegaan. De finale op de zaterdagavond is inmiddels uitverkocht. Voor de voorrondes en de halve finale zijn nog kaarten beschikbaar.

Acht kandidaten beginnen op maandag en dinsdag aan de afvalrace. Vijf van hen gaan door naar de halve finale op donderdag. In de finale zijn er

nog drie over. Zij strijden om de publieks- en juryprijs. De presentatie van het festival is dit jaar in handen van Soundos en Dolf Jansen. Tijdens het juryoverleg is er telkens een gastoptreden. Op dinsdag is dat Anne van Rijn, die deel uitmaakt van de cabaretgroep Dames voor na Vieren. De zangers Tim Knol en Anne Soldaat verzorgen donderdag een miniconcert. Tijdens de finale is het podium voor de muzikale formatie Beans & Fatback. Op de woensdagavond is er een samenwerkingsverband met het Leids Film Festival. Op Sterk Water verzorgt improvisatiecabaret bij filmscènes. Meer info: www.leidscabaretfestival.nl

In de Leidse regio is de belangstelling voor kunstbeoefening groot. Heilig Vuur volgt regiogenoten die zingen, dansen, musiceren, fotografieren of op andere wijze actief zijn. Vandaag: John Macfarlane (70), concertorganisator in Leiden.

„Het was altijd een droom van me om een groot concert te dirigeren. Nu komt die droom uit. Om mijn zeventigste verjaardag te vieren, heb ik een muzikaal programma samengesteld dat op zondagmiddag 23 januari wordt uitgevoerd in de Stadsgehoorzaal. Daarvoor ben ik natuurlijk best een beetje nerveus, maar tegelijkertijd zie ik er naar uit.”

middagconcert is voor mij dan ook de uitvoering van 'An Oxford Elegy' door het Toonkunstkoor Leiden dat ik eigenhandig zal dirigeren. Toen ik de muziek hiervan ging bestellen, hoorde ik dat het nog nooit eerder in Nederland op het podium is gebracht. Dat was voor mij echt een verrassing; wij hebben dus een Nederlandse première!”

Aan het woord is de Britse arts John Macfarlane. Hij studeerde geneeskunde in Oxford en kwam in 1978 naar Leiden om in het toenmalige AZL, inmiddels LUMC, aan de slag te gaan. Hij werd hier uiteindelijk reumatoloog, maar hij was naast die baan ook altijd heel veel met muziek bezig. Aanvankelijk speelde hij als klarinettist bij allerlei muziekgezelschappen in de regio. Daarna ging hij zich verdiepen in koordirectie.

John Macfarlane: „Ik heb het altijd zeer belangrijk gevonden dat onbekende muziekstukken voor het grote publiek ontstonden worden. Verder houd ik enorm van teksten op muziek. Hoogtepunt van het zondag-

Avifanua en ParkeXpressie samen 100

ALPHEN AAN DEN RIJN - In het Alphenese creativiteitscentrum ParkeXpressie is tot 31 januari vogelkunst te zien.

Het Alphenese vogelpark Avifanua viert dit jaar zijn zestigste verjaardag. ParkeXpressie is zelf veertig jaar oud. Omdat ze samen honderd zijn, was dat reden de handen ineen te slaan. Cursisten van ParkeXpressie zijn op excursie naar Avifanua geweest en hebben zich door de vogels laten inspireren. Bezoekers van het creativiteitscentrum kunnen door middel van een stembriefje laten weten welke van de bijna honderd kunstwerken zij het mooist vinden. Vogelparkdirecteur John de Hoon reikt op zaterdag 29 januari vier publieksprijzen uit: een jaarkaart voor Avifauna.

Een op vogels geïnspireerd kunstwerk van keramiek. PUBLICITEITSFOTO